

İYİ BİR MUHALİF, İYİ OKUYAN, DİK DURAN ENDER BİR ADAM!

Selim ÖLÇER*

Özet: 1986-1995 yılları arasında meslek örgütünde Selim Ölçer ve Ata Soyer aynı yönetimde birlikte çalıştılar. Dönemin ve Ata Soyer'in özellikleri yapılanlar, yaşananlar ve iki yakın insanın ilişkisi paylaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ata Soyer, Ankara Tabip Odası, Türk Tabipleri Birliği

A Fine Opponent, a Rare Man Reading Well and Standing Straight!

Abstract: In the period 1986-1995, Selim Ölçer and Ata Soyer were both in the management of their professional organization. In the interview, Ölçer shares the characteristics of the period together with that of Ata Soyer, their experiences and relationship between two close friends.

Key words: Ata Soyer, Ankara Chamber of Medicine, Turkish Medical Association

İlhan Diken: Selim ağabey biliyoruz ki Ata Soyer ile yıllar öncesine dayalı bir dostluğunuz oldu. Gerek Ankara Tabip Odası'nda, gerekse Türk Tabipleri Birliği'nde birlikte çalıştınız. Toplum ve Hekim Dergisi'nde yayınlanmak üzere Ata Soyer üzerine sizinle sohbet etmek istedik. Öncelikle Ata Soyer ile tanışmanız ne zaman ve nasıl oldu anlatabilir misiniz?

Selim Ölçer: Ben Ankara Numune Hastanesi'nde çalışırken Ata Soyer'i giyaben biliyordum. O da bizim hastanede radyoterapide, röntgende çalışıyordu. O dönem, Allah rahmet eylesin, Dr. Turhan Temuçin'in bana önerisi ve ısrarıyla Ankara Tabip Odası seçimleri için "Numune'den sende katıl, burada şu anda en eski sen oldun, örgütleme çalışmalarına devam et, seçimleri kazanmamız lazım" dedi. Bende böylelikle Türk Tabipleri Birliği'nin o dönemde Mithatpaşa'daki, sanıyorum 24 numaradaki, Genel Merkezi'nde toplantılara gittim. Toplantılara gittiğim zaman benim kuşaktan tanıdıklarım vardı birkaç kişi. Mesela Dr. Özen Aşut bunlardan bir tanesiydi. Orada Ata'yı tanıdım. O zamanda toplantılarda elinde ajandası not tutuyordu, katkıda bulunuyordu sorularla. Böylelikle Ata ile tanışmış olduk, tabiki süreç geliştikçe ve seçimler yaklaştıkça o grup neler yapacağını, program hazırlığını, örgütlemeyi nasıl yapacağını kendi arasında tartışıyordu. Bu tartışmaların sonucunda Ata ve çevresindeki birçok kişiyle tanışma fırsatı buldum, Dr. Okan Akhan bunlardan biridir.

Böylelikle Ata ile birlikte işe başladık ve yönetime o ekipbiziaday gösterdi. Ataletanışmamız böyle oldu. Ben de 68 kuşağındanım, kendimce ben de okuldayken Sosyalist Fikir Kulübü'nde, Dev-genç Genel Yönetim Kurulu'nda, Öğrenci Derneği'nde, o zaman fakülte de karma kurul denilen bir şey vardı bizim zamanımızda oralara seçimle gelmiş bir temsilciydim. Siyasette biz de bir biçimde yer alıyorduk. Ancak mezun olup sağlık ocaklarına gidip arkasından ihtisasa başlayınca tabi siyaset yapma olanaklarımız biraz kısıldı. Sadece Ankara Tabip Odası'nın Genel Kurulu'na gidip geliyorduk. Bunun dışında çok vaktimiz olmuyordu. Ata ile ben Ankara Tıp'lıyız ikimizde. Ata'nın öğrencilikten itibaren Ankara Tabip Odası'nın toplantılarına gittiğini ve mezuniyetten sonra da Ankara Tabip Odası'nda çalıştığını biliyorum. Böylelikle kısmet oldu ve tanıştık, beraber çalışma şansımız oldu diyelim. Kendine göre özellikleri olan iyi bir muhalif, iyi okuyan, Türkiye'de her dönem çok az gördüğümüz dik duran, ender adamlardan biriydi. Temel özelliği budur desem kendimce iyi özetlemiş olurum herhalde.

İlhan Diken: Peki, ağabey 12 Eylül sonrası ve 90'lı yıllar Türkiye'si nasıldı, o dönemdeki meslek örgütü yöneticiliği hangi şartlarda yapılıyordu, zorlukları nelerdi?

Selim Ölçer: Benim bu sürece katılmam Turhan Temuçin'in bana önermesi ve yol göstermesiyle oldu

*Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi (1990-1995) Başkanı

ama başka sebeplerde vardı. Mesela 12 Eylül'ün faşizmi bizim buraları telef etmişti. Birçok akrabam, tanıdığım, yakınım Diyarbakır Cezaevi'nde işkence zulüm ve eziyet görüyorlardı. Silvan'dan her gün haber alıyordum, insanı mutsuz kılacak, birebir tanık olmasan bile dinlediğin zaman seni yeterince etkileyecek birçok şey duyuyordum. Tabii böyle bir işte olunca Tabipler Birliğine girdik. O faşizm ortamında bu faşizmin etkilerinden birebir mağdur olan işkence gören ve arkadaşını işkencede kaybeden birçok insan tanıdım. Mesela bunu anlatmaya çalıştım az önce de o dönem biz hekimlik sürecinden geliyorduk ama bu hekimlik sürecinden gelip aynı zamanda politik görüşleri nedeniyle mağdur edilen çok fazla insan vardı o zaman. Ata'da bunlardan biriydi ve işkence gören, içeride eziyet gören, tutuklanan, yurt dışına çıkan çok insanla tanışma fırsatımız oldu. Bunların çoğunu da Ata ve diğer arkadaşlarımız aracılığı ile tanıdım. Ortam olarak da görülecek bir hesabımız vardı hepimizin. Hepimiz bir saikle oradaydık. Hepimizin ortak amacı da Türkiye'nin demokratikleşmesi ve bu faşizmin ortadan kalkması için çaba göstermekti; yani meslek örgütünün üstüne düşen neyse onu yaptık. Çok tartışmalarımız oluyordu siyasallaşma açısından, yapacak işler açısından, eğitimidir, özlük haklarıdır, birçok şeylerden. Bu memleketteki faşizm her darbeden sonra bir şey vurdu. 12 Eylül'de birçok iş yaptı ama doktorlara çok fena vurdu. Bizim maşlarımız o dönemde bir dip yaparak aşağı indi. O dönemde gerçekten özlük haklarımız sifıra indi. Yani darbenin başının bizlerle özel bir alıp veremediği mi vardı, neydi? Bunu fark edip kaleme döken, rakamlara döken de Ata Soyer'di. Yani bu anlamda 80'li yıllarda bir meslek örgütü olarak bu tür işlerle uğraşırken mesela gösteri yürüyüşü yapma hakkını 80 sonrası ilk kullanan memur grubu doktorlar, biziz yani. Ankara Tabip Odası olarak biz kullandık. Bunda da Ata'nın emeği ve payı yadsınamaz. 90'lı yılları iyi kötü herkes hatırlıyor zaten.

İlhan Diken: Ben de tam oraya gelecektim, 1980 sonrası Ankara Tabip Odası'nda Ata Soyer ile yollarınız kesişti. 1995'de milletvekilliği seçimlerinde adaylığınız söz konusu oldu. Bu nedenle TTB Merkez Konsey'den ayrılıncaya kadar da beraber çalıştınız Ata Soyer'le. Birlikte çalıştığınız oda faaliyetleri, o dönemin özellikleri nelerdir, neler yaptınız Ata Soyer ile birlikte?

Selim Ölçer: Şimdi biraz faşizmi gerilettik diye düşünürken bu darbeyi şeyi ve ANAP iktidarının liberal tavırları nedeniyle tam biraz askeriyenin etkisini bir

iki adım gerilettik, biraz daha rahat bir ortam olarak düşüneceğiz diye beklerken 90'lı yıllarda da Demirel ve İnönü'nün estirdiği bir politik rüzgar vardı. İşte "Kürt realitesini tanıyoruz, demokrasi, insan hakları, daha güzel ortam" filan diye milletten oy aldılar ve iş biterken biz bir başka felaketle karşı karşıya kaldık. Gerçekten ilk defa o zaman; aslında 80'li yılların ikinci yarısında bunun ipuçları belliydi ama herkes gibi bizde ortama kanarak pembe bir dünya hayal etmiştik. Mesela 80'li yılların ikinci yarısında Kürt hareketi ve Kürt mücadelesi yükselirken bölgede de insan hakları ihlalleri, faili meçhul cinayetler hızla artıyordu. Bu ortamda da o zaman Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin içindeki yedi tane milletvekili Paris'te yapılacak Kürt konferansına gitmeleri bahane edilerek partiden atıldılar. O dönemde çok isim vermeme gerek yok, konumuzla da ilgili değil ancak "garaj" operasyonu ile Kürtleri saf dışı ettiler ama daha sonra bir parti kuruldu. Halkın Emek Partisi diye o zamanın sosyal demokratlarından Aydın Güven Gürkan ve birçok insan, sosyalistlerinden Murat Belge dahil olmak üzere Kürtlerin her rengi vardı o oluşumun içinde. O partinin kuruluşu başta Türkiye demokrasisine katkı olacak derken çok kötü bir saldırıyla karşı karşıya kaldı. Siyasal anlamda da, toplumsal anlamda da Kürtler çok ciddi şeyle karşı karşıya kaldı. Ciddi ve beklemediğimiz anlamda şiddet arttı, savaş hali gündeme geldi. Resmen Kürt kimliğinin inkârı ve imhasına yönelik çok büyük şeyler oldu. İşte o dönemde meslek örgütlerinin hepsi, sadece biz değil, bir sıkıntıya uğradık ve bizim içimizde bazı arkadaşlarımız kovuşturmaya uğradı, kimisi hapis yattı. Yani Diyarbakır'dan arkadaşımız siz gibi, birçok arkadaşımız o dönemde işkence görenler oldu. Bütün bu olaylarla insan hakları ihlalleri oldu. Neredeyse her 2-3 ayda bir olaylar nedeniyle gruplar buraya gelip soruşturmalar, gözlemler, raporlar oluşturulmaya başlandı. Mesela Şırnak'ta olaylar oldu geldiler insanlar, Diyarbakır'da olaylar oldu geldiler. Bütün bu işlerin organize edilmesinde de Ata'nın çok büyük emeği oldu. Yani bir insan hakları savunucusu olarak 90'lı yılların başında hatta 80'li yılların ikinci yarısında, İnsan Hakları Vakfı'nın kuruluşunda Ata Soyer'in çok büyük emeği oldu. Ben bunun en yakınından tanık olan bir insan olarak söylüyorum gerçekten o dönemdeki emeği yadsınamaz. Saygıyla önünde durulacak bir emek sarf etti. O zor dönemlerde beraber olmanın avantajını yakaladık. Benim tek başıma insan olarak kendime göre zaafım vardır, onun tek başına insan olarak zaafı vardır ama ikimiz yan yana geldiğimizde birbirimize inanılmaz bir güven veriyorduk ve bu bize arkadaşlarla beraber bir şey yapıyordu. Asla ve asla biz mücadeleden yılmadık. Yürüyüşlerimizi yaptık, demeçler verdik. 1 Eylül

Dünya Barış Günü nedeniyle 1991-1992-1993 yıllarında yazdığımız bildirimleri bugün zor yayınlarırsın. Güven üzerine öyle bir gözü kara şey kurduk. Ata ile bu rezonansı iyi sağladık diyebilirim. Ben milletvekili seçimlerine girinceye kadar da beraberdik, sonra da beraber çalıştık tabii. Benim orada bir tercih yapmanın temel nedeni, ben aslında doktorluk yaparak kendimi meşgul ediyordum. Mesleğimi bırakamadım, ona karşı bir zaafım vardı. Doktor mu olayım, politikacı mı olayım derken kazanırsam politikacı olurum, kazanamazsam doktor olurum dedim ve nitekim doktorluğa geri döndüm. Ata ile de her şeyi paylaştığım gibi bunu da paylaştım; "Ata böyle bir işim var, ben milletvekili olacağım ve bu kararı verdim" dedim, kararı verdiğim gün de ben Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nden istifa ettim. Kavga ettik her zamanki gibi, "sen istifa etme" dedi ve ben de "Ata bu örgüt evet politika yapabilir ama politizasyonu sevmiyor" dedim. "Böyle bir şeye de hakkımız yok, neyse bırak ben gideyim" dedim. Ondan sonra bizim bir halkımız vardı illerde, onlara sordu, sonra dedim ki "ben ayrılıyorum". Öyle bir şey yaptık.

Sonuçta bu meslek örgütüne her düzeyde çok emeği geçmiş bir insandı. O 90'lı yılların zor dönemlerinde o kavgalı, gerilimli, ihlallerin olduğu, faili meçhullerin olduğu, her türlü şeyin olduğu dönemde Ata'nın dik duruşu çok önemliydi. O dönem birçok başka iş de oldu, mesela Füsün'un hakkında soruşturma açılmıştı; bir gün "bak" dedi "benim hakkımda soruşturma açıldı sanki benim sorunmuş gibi sesinizi çıkarmadınız ama şimdi Füsün için bir şey yapmazsanız eğer mahvederim" dedi. Ben bunu hiç unutmuyorum. Gerçekten o zaman hepimiz utanmıştık. Eğer TTB bugün TTB ise öyle zor dönemlerde Ata gibi insanların varlığı ile TTB'dir. Yani herkesle ilişki kuran Hatay'da rahmetli Mehmet Serçe ile Şefik Zan ile Mehmet Ali Edipoğlu ile İzmir'de Faik Urbarlı ile Mustafa Vatanserver ile İstanbul'da dün ve bugün var olan insanlarla, Doğan Şahin'dir, Murat Baker'dir. Bu tür insanlarla sürekli ilişkide olan, Ali Rıza Tiryaki'lerle konuşan, Nejat Yazıcıoğlu'nu tekrar örgüte çağıran, Şükrü Güner ile sohbeti olan Özen Aşut ile yazışan, herkesle diyalogu olan bir insandı. Solcu ve sosyalist olmanın erdemini o kadar güzel yansıttı ki bu adam. Bu bizim ve herkes için çok önemli bir şeydi. Çünkü örgüt sadece sosyalistlerden oluşmuyor ama bir sosyalistin erdemini ne olduğunu, öncülüğünün ne olması gerektiğinin iyi bir örneğiydi Ata Soyer. Aklıma gelen bölük pörçük o dönemle ilgili bunları sayabilirim.

İlhan Diken: Peki, Selim ağabey Ata Soyer'in özel olarak yoğunlaştığı alanlar nelerdi?

Selim Ölçer: Ata Soyer örgütte o zaman biz birlikte çalışırken iki işle çok yoğun çalışırdı. Bunlardan bir tanesi özlük haklarıydı, yani hekimlerin ve sağlık çalışanlarının özlük haklarıydı. Sendika işinde mesela biz Ankara Tabip Odası'ndayken yaptığımız birçok işin yanında, bu memur sendikacılığında sağlık sendikacılığını ilk başlatan bizim Ankara Tabip Odası'nda Ata Soyer'dir. Yani o ilk sendikacılığın temelini atacak ekibi Ankara Tabip Odası'na toplantıya davet etmiştir, onlarla birlikte biz de çalışmalar sonucunda kurulan Tüm Sağlık Sendikası'nın kurucuları olduk. Bugün ki Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) oldu sonradan, SES'in kurucuları olduk Ata Soyer ve ben. Bunda çok büyük emeği oldu. Sendikacılıkta ve özlük haklarıyla ilgili bu çalışmaları, tartışmaları götürüyordu. İnsan hakları konusunda gerçekten çok çalışıyordu. Birde Kürtlere özel bir afinitesi vardı bu adamın. Batman'da, Gercüş'te, Hasankeyf'de çalışmıştı. Kızının adı da Dicle'ydi. Çalışırken bu ismi koymuş ve sanki ben Malatya'lıydım ama o Diyarbakırlıydı, Kürdistanlıydı, sanki o Kürt'tü.

İlhan Diken: Tam da bu noktada bölge ile ilişkileri, bölgeye bakışı konusunda nasıl bir yaklaşıma sahipti?

Selim Ölçer: Kürtlerin hakları, hukuklarıyla ilgili ve Kürt direnişin politik tarzıyla ilgili ben bir Kürt olarak Ata Soyer'den çok şey öğrendim. İnsan hakları ihlallerinde, muhalif olmada yani Kürtlerle ilgili bu işlerde ben bir Kürt olarak Ata'dan çok şey öğrendim. Nasıl olması gerektiği konusunda Ata hepimize örnek olabilecek şeyler yaptı. Bu bölgede birçok insanla kalktı birçok insanla oturdu. Onların duygularını, onların düşüncelerini yansıttı. Bunu birçok olayda gördük tabii, mesela senin olayını hatırlıyorum o dönemde Haşmet Üner'le beraber Ata Soyer Nevzat Toros'u yakalayıp senin savunmanı hazırlamak gibi işlerine, koşturmalarına tanık oldum. Sonuçta ben de Diyarbakır'lıyım İlhan sen de Diyarbakır'lısın, birbirimizi giyaben tanıyorduk. Ben Şeyhmuş'u biliyorum ama seni bilmiyordum. Seni tanıtan, senin işine bir hekim olarak koşturan Ata Soyer'di. Ondan öğrendik biz bunu yapmanın gereğini. Bizim gibi insanların bu konularda da acelelikleri vardı. Sonuçta doktorluk yapıyorsun ama insan haklarını tam olarak özümseyememişsin, bilmiyorsun. Ata'nın bu anlamda bize bir de öğretmenliği var. Bu bölgeyle ilgili faili meçhulleri, tartışmaları, bölge ile ilgili raporlar hazırlamayı, 1 Eylül'ü, bölgedeki panelleri, insanların işine gücüne koşmayı Ata'dan öğrendik. Bu nedenle bizim, Diyarbakır

Tabip Odası'nın ona Dostluk, Barış ve Demokrasi Ödülü vermesi gerçekten hak edilmiş, dört dörtlük hatta az bile diye düşündüğüm şeydir. Ata Kürtlerin, bizlerin iyi dostuydu. Bölgenin iyi dostuydu. Biz şahsımız adına arkadaştık ama o başka bir şeydi. O Kürtlerin hakikaten dostuydu, arkadaşıydı. Bunu can-ı gönülden hissediyordun zaten. Bunu anlatma gerek yok, burada ki herkes buna tanıktır ama Ata'nın kaybıyla kürtler kaybetti.

İlhan Diken: Peki, Selim ağabey bir sorum daha olacak, Ata Soyer nasıl bir meslek örgütü yöneticisiydi? Öncelikleri, disiplini, tarzı, örgütçülüğü nasıldı daha çok?

Selim Ölçer: Ben ona zaman zaman Saadetin Bilgiç diye takılırdım. Adalet Partisi'nin ilk kurucularından bir tanesidir Saadetin Bilgiç. Süleyman Demirel'e karşı adaylığını da koymuştur. Bu Saadetin Bilgiç Adalet Partisi'nin ağır toplarındandı 60'lı yıllarda. Genel Başkan olamadı ama adamın bir özelliği vardı. Seçim sonuçlarını birebir bilen Türkiye'de sayılı ustalardan biriydi, siyaset ustasıydı yani. Şimdilerde Erol Bey var Erol Tuncer mesela Cumhuriyet Halk Partisi'nde, Tarhan Erdem gibi tabi bunlar kamuoyu yoklamacısı ama o zamanlarda yoktu. Ata'nın da böyle bir özelliği vardı. Örgütü tanıyan adam örgütün reflekslerini çok iyi değerlendirebiliyordu. "Bakın biz şuradan şöyle, buradan böyle toplam olarak bizim bu seçimlerde Etkin Demokratik Tabipler Birliği Hareketi'nin beklentisi şudur ve şu olacak" diye hemen hemen dedikleri çıkardı. Bu örgütü tanıyan bir adamın refleksiydi. Hüdayi nabitten yapılmış birşey değildi, insanlarla hürmet üzerinden bir ilişkiniz olursa, insanlarla konuşup tartışsanız, insanları arar onların halini hatırını sorarsanız, insanlar da sizinle bir bağ kurar ve size fikirlerini söyler. Birincisi Ata'nın özelliği buydu örgüt içerisinde, en temel özelliklerinden biri buydu. İkincisi insan hakları konusunda çok cesur bir adamdı. Başına bela gelen herkesi arar, sorar. Onun hukuki yardımını organize eder, uğraşır. Üçüncüsü sendikacılarla çok iyi bir ilişkisi vardı. Dördüncüsü iyi bir solcuydu, yazı yazmak, sağı solu aramak, bu tür otumlarda bulunmak, bu tür meziyetleri olan bir insandı ve bunlarda bir örgüt için gerekli olan şeylerdi. Örgüt sadece sürekli eğitim planlayan, dergi çıkaran bir şey değildir. Ayrıca yayıncılık konusu da ayrı macera ve maharetti. Gerçekten iyi bir yayıncı ve iyi bir dergiciydi. Toplum ve Hekim Dergisi ile Tıp Dünyası'nın inşasında Ata Soyer'in emeği gerçekten çok büyüktür. Üç beş tane insanı sayacak olursak eğer Ümit Kartoğlu, Ata Soyer, Okan Akhan bunlar Toplum ve Hekim Dergisi'ni yeniden inşa eden ekikti. Tıp Dünyası Gazetesi ve Toplum ve Hekim

Dergisi'nin varlığında Eriş Bilaloğlu ve Ata Soyer'in katkısı yadsınamaz. Gerçekten çok büyük emekleri var, tabi sonradan başka insanlar da el attılar ama Ata'nın bir ustalığı vardı. Örgüt yöneticiliği olarak insanlarla iletişimde zaman zaman zorlukları olan bir kişiydi kuşkusuz, kendine özgü, kendine has tavırları vardı. Sinirlenirdi, çabuk kızardı ama o kadar. Bir çok insanla tartışması ve kavgaları oldu Ata'nın ve ben de bunlara tanık oldum. Çok sevdiğim arkadaşlarla da tartışması oldu. Onları bir araya getirip barıştırmak için çok uğraştım filan ama ben de ona bir sürü hak-sızlık yaptım. Herkesle kavga ettiği halde bir günden bir güne benimle ne kavga etti, ne tartıştı ne de benim kalbimi kıracak bir şey yaptı.

İlhan Diken: Peki, Selim ağabey son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Selim Ölçer: Şunu söyleyeyim, biz Ata'yı yalnız bıraktık. Öyle diyeyim yani yalnız bıraktık. Belki biz onun hak ettiği şeyi biz gösteremedik. Oysa ki o birçok şeyi hak ediyordu. İnsanoğlunun özelliği budur, insan kaybedince daha iyi anlıyor. Ata'nın bizim için çok önemli olduğunu onu kaybedince anladık. Çok içten ve yakından dostumuzdu. Benim onunla olan birlikteliğim ne çocuklarımla oldu ne eşimle oldu ne annem ve babam ne de kardeşimle oldu. Onunla harcadığımız ortak zaman 10 yıl boyunca ben hiçbir yakınımla bu zamanı harcamadım. O da öyleydi. Sürekli sabah, akşam birçok işi, örgütü, yayını tartışacağız, konuşacağız diye aynı hastanede, aynı mekânlarda bulunmanın verdiği avantajlarda vardı. Çok ortak zaman harcadık birbirimizle. Birbirimizi çok iyi tanıyıştık, aslında birbirimizden çok farklı insanlardık ama belki bu farklılıklarımız birbirimizi tamamlama noktasına getirdi bizi ve biz onunla sadece bir işi beraber götüren insanlar olmaktan öte iki tane dost, arkadaş olduk. Ata ile gerçekten dosttık ve benim için gerçekten iyi bir öğretmendi. Ondan çok şey öğrendim. Sonuçta hekimliğin dünyasında uğraşan bir birey olarak yeniden gelip siyaset ve meslek örgütü ortamına geldiğim zaman ondan çok şey öğrendim. Ne bileyim nur içinde yatsın.

İlhan Diken: Selim ağabey Toplum ve Hekim Dergisi Hakem Kurulu adına bu güzel sohbet için çok teşekkür ediyoruz.

Selim Ölçer: Ben teşekkür ederim, yani duygularımı anlatamam ama Ata önemli bir adamdı hepimiz için.